

"Lieve Jezus, verberg mij zoolang in Uwe wonden, en slechts Uw lof spreke uit deze regelen, dat Uw naam eeuwig geloofd en geprezen worde."

"Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden; die al uwe krankheden geneest; die u kroont met barmhartigheden."

"Ontwaak herinnering, en bedenk een lofgezing, en vertel wat Hij voor u deed in de verlopen dagen. Keert terug, gedachten, naar de vreugden der jeugd, die zoo snel voorbijvlogen."

"Vóór ik er aan dacht, was ik reeds 16 jaar, en gelijk de hovenier in de lente de kleine bloemen overplant, zoo verplaatste Uw hand, Vader, mij in den gelukkigen Hof-van-Eden van het familie-leven. Gij hebt gezegd: Het is den mensch niet goed, dat hij alleen zij; en toen Gij de handen van het eerste menschenpaar in elkander legdet, zegendet Gij hen, zeggende: Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt, en waartijd zoo is het, want voor hem wien Uw zegen begeleidt, openen zich in het paradijs eeuwige bloemen, voor de reinen van ziel."

"En hoe zal ik de vreugde beschrijven, Heere, welke mij ook op mijne schreden begeleidde: kunt Gij grotere vreugde schenken, dan toen Gij de gevoelens van het moederschap gaaf? Toen Ge mij al spoedig, na anderhalf jaar, met een lief kindje verblijddet, o, welk een geluk, welk een eindeloos zoete vrucht! De vrucht der vrouw is een belooning, zegt de Schrift, Heere, maar deze belooning ontving ik, zonder dat ik U had liefgehad en gediend."

"En hoewel ik den zegen met ondank vergold, schonkt Gij mij 7 jaren later wederom een lief klein meisje. Is er op de wereld groter geluk? dan in het bezit te zijn van twee zulke dierbare schatten? O Heere, hoe eindeloos goed zijt Gij, Ge hebt ook hen lief, die U niet liefhebben. Ge omgeeft ook hen met Uw zegen, die aan U niet denken. Sta mij toe, o Heere, dat ik mij aan Uw voeten werp en U met berouwvol harte belijd, dat ik mij slechts verheugde over het geschenk, maar dat ik U, Die mij toch dezen zegen schonkt, vergat. Ik verheugde mij over het leven, angstig bewaakte ik mijn schatten, en ik was heel gelukkig, althans dat dacht ik toen. Nu weet ik, dat noch mijn vreugde, noch mijn geluk echt was; en daarom kon het ook niet lang duren. Beide lieve kleine duifjes vlogen omhoog naar het onschuldige engelheid; mijn bezorgdheid was vergeefs, en hoezeer ik mij in hen verheugde, ik moest ze missen."

"O Jezus, vriend der kinderen, als ik U toen gekend had, zou ik ze met een gerust hart in Uw hand gegeven hebben. Maar ik was dom, ik wist niet, dat ze bij U grotere blijdschap zouden vinden. O vergeet mij, als mijn lippen zich toen tot een klacht openden. En hoewel mij nog één kind overbleef, dat voorspoedig opgroeide, was ik toch dermate door de smart gebroken, dat ik een hartlijden kreeg, wat ook geen wonder was, omdat voor mijn wonden geen geneesmiddel was. Tot U, Jezus, opperste heilmeester, wendde ik mij niet, Gij die Uw hand uitstaaft om mij te genezen, maar ik zag U niet door mijn tranen. Maar ook de tijd is een goede heilmeester, mijn wond genas langzamerhand, en op mijn eenigst kind was al mijn hoop gevestigd. Spoedig was hij 20 jaar oud, en de Heere gaf hem een goede, passende levensgenoot. Mijn verlies was vergoed, de stralende zon van het geluk bescheen ons leven, we hadden aan niets gebrek. In het gezelschap van elkander liefhebbende zielen en in het genot van hun vreugde vergat ik, dat er iemand was, Wiens hand mij mijn vroeger geluk had teruggegeven. Heere, ik had mij met dankgebed voor U moeten neerbuigen, en onophoudelijk voor hen moeten bidden, dat Gij, Die ze mij gegeven hadt, ze ook voor mij mocht bewaren. Ach, zondig was ik en lichtzinnig, hoe verzuimde ik mijn moederplichten en mijn zieleheil. Vader, wees mij arme zondige dochter genadig."

Prof. Dr J. SEBESTYEN.

Budapest, 1928.

## PERSCHOUW.

"Geen lieve moedertje; de takken; onsje en pond".

"De Saambinder" geeft volgende proeve van mystiek:

Bart. God liet Zijn zoon door al die schaduwen van domine's en boeken, enz. heendringen. Ach jongen, de Heere heeft er mij onder uit gebrand, om zoo te zeggen.

Kees. En toen?

Bart. Ja, jongen! Toen ging het me juist als Psalm 32:

Mijn levenssap droogde uit van uur tot uur, Gelijk het land door zomersonnevuur.

Sterven en verdorven, was mijn eenig uitzicht; want ik had tegen God gezondigd; dus moest God mij verteren; daar hielp geen lieve moedertje aan; en eerlijk gezegd: Ik was het er van harte mee eens ook; 't was recht; en ik kon niet willen dat God niet rechtvaardig zou zijn, dus....

Kees. En hoe liep dat toen af?

Bart. Ach jongen. Toen ik dacht voor eeuwig te verzengen.... toen ontdekte Gods lieve Geest me.... de Appelboom, de Christus, de Man van smarten. Die daar met Zijn uitgestrekte armen aan dat kruis hing. Die armen, o jongen! wat werden me dat een zalige Takken, wat een volkomen bevelling was daar onder,

Kees.... Toen kreeg ik „grooten lust in Zijn schaduw". Dat zult ge zeker wel begrijpen hé?

Kees. En of ik!

Bart. Ik begon te zingen:

Hoe groot is Uw goedgunstigheid!

Hoe zijn Uw vleug'len uitgebreid!

Hier wordt de rust geschonken.

Ja, zoo waar, Kees, ik begon met Psalm 63 te zingen:

Dies zal ik nu ook, onbevreesd

In schaduw van Uw vleug'len zingen.

Kees. Dat wil ik gelooven, dat kon toen leiden.

Bart. Dat is te zeggen: Genadeleven is zóo dierbaar, als de Heere er ons een onse van geeft, dan nemen wij er wel eens een pond bij. De bruid kon zeggen: „Ik heb grooten lust in Zijn schaduw" en — ik zit er onder — en toen Bart weer nuchter werd, toen zat hij niet in die schaduw, maar hij stond nog in de barre zon.

Ik voeg er geen woord aan toe, maar spreek alleen uit, dat de analogie tusschen roomsch-middeleeuwsche mystiek (boom met takken en uitgebreide armen) en deze schriften te zeer opvalt in dit tegen de roomschen ageerend blad, dan dat we er niet even met een glimlach op wijzen zouden.

### Over het christelijk lezen van den bijbel; en de N. R. C.

Dr W. H. Gispen van Delft schrijft in „Delftsche Kb." over Ursinus' oordeel over rooverij en haar bestraffing:

Wanneer de Catechismus in de 42e Zondagsafdeling spreekt over „dat stelen en rooven, hetwelk de Overheid straft", zal al wel vergeten zijn, dat op „rooverij" dezelfde straf stond als op een moord. Toch beroept zich Ursinus zelf in zijn verklaring van den Catechismus op 2 Sam. 12:5, waar David tot Nathan, na zijn gelijkenis van het door den rijke gestolen oolam, uitroept: „Zoo waarachtig als de Heere leeft, de man die dat gedaan heeft, is een kind des doods". „Waaruit blijkt?", zegt Ursinus, „dat rooverij met den dood gestraft is geweest: hetwelk men moet waarnemen tegen degenen, die deze boosdaad zoo verkleinen, dat ze meenen onrecht te zijn dat men iemand, die deze daad begaan heeft, met den dood zoude straffen". En dan merkt een latere uitgever van Ursinus' boek in den noot op: „Thomas Hobbes heeft zich onder anderen niet geschaamd, dit verderfelijke gevoelen te verdedigen".

Toch had Hobbes in dit opzicht gelijk tegenover Ursinus. Er ligt een groote afstand tusschen de Gevangenispoort en, laten we zeggen, de gevangenis van Scheveningen, waaruit vier „roovers" tegelijk konden vluchten.

In aansluiting daaraan merkt dr Gispen op:

Toch zit in de toelichting, die Ursinus geeft, n.l. zijn beroep op 2 Sam. 12:5, een fout, die ook tegenwoordig nog wordt gemaakt.

Wat in Israël behoorde tot de burgerlijke wetgeving, is voor ons geen gezaghebbende maatstaf. Het hevel: „Wie 'smenschen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mensch vergoten worden; want God heeft den mensch naar zijn beeld gemaakt" (Gen. 9:6) is dat wel.

En zoo ook op ceremonieel en historisch gebied wordt het Oude Testament wel eens verkeerd opgevat, maar (wat meer voorkomt) wordt ons Gereformeerden een verkeerde opvatting van dit onderdeel der Heilige Schrift in de schoenen gewreven. Zoo vermaken de liberale bladen zich op geregelde tijden met den Gereformeerden onderling, die geen konijntje en geen haas mag eten op grond van Lev. 11:5 en 6. Ja, onlangs werd „de Waarheidsvriend" aangevallen, omdat dat blad in mond- en klauwzeer een gericht van God zag en daarbij volkomen juist op de veeplag in Egypte wees, om de mogelijkheid van een dergelijk gericht aan te toonen, met den letwat vreemden spot van een liberale krant: dat mond- en klauwzeer dan een onfeilbaar middel kon wezen, om te zien wie al of niet tot het volk van God behoorde. Want „al het vee der Egyptenaren stierf, maar van het vee der kinderen Israëls stierf niet één" (Exodus 9:6). Wat maken zich onze tegenstanders toch een spotheid van de Gereformeerden!

Wij moeten waken, dit spotbeeld ooit door een verkeerd gebruik van de Schrift te rechtvaardigen; maar haar als geheel nemen of (wat hetzelfde is) als Christenen lezen.

Schuld ligt er m.i. aan beide kanten. Enerzijds toont de N.R.C. niet te weten, wat nu eigenlijk Gereformeerde Schriftbeschouwing is (een kwaad, dat andere bladen ook aankleeft), anderzijds zijn er onder hen, die Gereformeerd heeten, ook vaak gevallen van bijbelgebruik en tekstaanwending, die met de eerste regelen der Gereformeerde inzichten spotten.

### De koning en de kinderen.

Uit de „Herv. Kb. van Den Haag" (dr v. Gheel Gildemeester) knip ik:

De van Koetsveld heeft altijd veel werk gemaakt van zijn kinderbeurten. Schrijver dezes heeft het bijgevoegd, dat de van der Flier, op een kerkeraadsvergadering, Donderdagsavonds aan zijn collega van Koetsveld vroeg: „zou U Zondag mijn kinderbeurt kunnen waarnemen?" en dat de oude heer antwoordde: dat kon ik niet, daar heb ik niet op gerekend; mijn Vrijdag en Zaterdag zijn bezet, en... (toen kwamen de merkwaardige woorden die ik nooit vergeten heb: „voor den koning kan ik het wel op een schetstje; maar voor de kinderen niet!"

Goede les voor Zondagsschoolonderwijzers, catecheten enzovoort, en voor wie hen beminnen.

### „Belial".

In aansluiting aan wat ik in ons blad indertijd schreef over den naam „Belial", geef ik hier een artikel van dr A. Troelstra uit de „Herv. Kb. van Den Haag".

Belial is een Hebreeuwsch woord, niet een naam, maar een gewoon woord, dat letterlijk beteekent: zonder nut.

Heel vaak komen in het Oude Testament uitdrukkingen voor, als: Belialman (1 Sam. 25:25), dochter Belials (1 Sam. 1:16), kinderen Belials (1 Sam. 2:12), Belials getuige (Spraken 19:28), Belials stuk (Ps. 101:3); ja, soms komt het woord Belial alleen voor, bv. in Job 34:18: Zou men tot den koning zeggen: Gij Belial!

Omdat het woord in onze Statenvertaling met een hoofdletter geschreven wordt, komt bij vele lezers de gedachte op, dat het de naam is van een persoon. Maar, zooals we al zeiden, dat is niet het geval; de betekenis is: nutteloosheid, slechtheid, onwaardigheid. Een Belialman is een slechtaard, een Belials getuige een valsche getuige, een Belialstuk is een leelijke, gemeene daad enz. Toch is het niet verkeerd, dat de Statenvertaling een hoofdletter gebruikt, daar hier de slechtheid als een persoon wordt voorgesteld.

Het best zou men het woord Belial in onze taal kunnen weergeven door ons woord deugniet, dat letterlijk hetzelfde is, maar natuurlijk zou dat in de vertaling van den Bijbel niet passen. Een dochter Belials kan men niet een dochter van een deugniet noemen; dan zou men moeten omschrijven: een slechte vrouw.

Ieder zal nu wel begrijpen, dat als in Nahum 1:11 van de stad Ninevé gezegd wordt: „Van u is een uitgaan, die kwaad denkt tegen den Heere, een Belials raadsman", dit laatste beteekent: iemand, die slechten raad gaf, die booze plannen smeedde. En met bek en Belials (Ps. 18:5) worden bek en of stroomen des verderfs, gevaarlijke stroomen bedoeld.

Dus nog eens: Belial beteekent onnutheid, slechtheid, nietwaardigheid. Maar wat was nu voor de mannen Gods onder het Oude Verbond het nietwaardige, het onnutte, het slechte bij uitnemendheid? De dienst der afgoden, de Baaldienst vooral. Wat de profeten zeggen — men behoeft maar even te bladeren in Jesaja, Jeremia, Ezechiël, om het te constateeren — is in hoofdzaak een vlammend protest tegen alle afgoderij.

Inzonderheid Jeremia wijst op het dwaze van den afgodendienst. Het is een verlaten van den springader des levenden waters, om zich zelf bakken uit te houwen, en dan nog wel gebroken bakken, die geen water houden. Afgoderij geeft geen troost, geen kracht, geen hulp, want er is geen God dan Israëls God.

Welnu, lees nu eens aandachtig b.v. Jer. 2:11: „Heeft ook een volk de goden veranderd, hoewel die geen goden zijn? Nochtans heeft Mijn volk zijn eere veranderd in hetgeen geen nut doet". Merkt ge wel, dat hier gezegd wordt, wat in den naam Belial ligt opgesloten? De klacht des Heeren bij Jeremia had ook kunnen luiden: Mijn volk heeft zijn eere veranderd in Belial. Misschien ligt er wel een woordspeling in met den naam Baal, alsof de profet wil zeggen: Baal is Belial, d.i. Baal is niets nut, is ijdelheid (zie Jer. 2:8).

Daardoor is het te begrijpen, dat later het woord Belial (of ook wel: Beliar) een omschrijving werd voor den Satan. In allerlei Joodsche geschriften, die omstreeks het begin onzer jaarteeling geschreven zijn, vinden wij het woord Belial in dien zin als een naam gebezigd. En ditzelfde gebruik treffen we ook aan in het N. Testament.

In II Cor. 6:15 — elders treffen we het niet aan — lezen we: „En wat samenstemming heeft Christus met Belial, of wat doet heeft de geloovige met den ongeloovige?" Met Belial wordt hier niet een zaak, maar een persoon bedoeld. Misschien heeft de apostel aan den Satan gedacht; het is echter ook mogelijk, dat hij op den Antichrist doelt. In elk geval wijst hij op de diepe, op de onoverbrugbare kloof, die er is tusschen een leven bij God, in gemeenschap met Christus, en een leven in ongelooft. Daartusschen is geen gemeenschap mogelijk. Daarom waarschuwt hij: Trekt niet een ander juk aan met de ongeloovigen; want dat zou hetzelfde wezen, alsof ge licht en duisternis, gerechtigheid en ongerechtigheid, Christus en den Antichrist samen zoudt willen voegen. En dat is onmogelijk. Dat zijn absolute tegenstellingen. Licht verdrijft duisternis, en die twee kunnen nooit samengaan. Christus en Belial staan tegenover elkander en zullen nimmer naast elkander komen te staan.

Laat die gedachte nu achterbijvallen na alles, wat wij de vorige maal over Belzebul, thans over Belial gezegd hebben: Wat samenstemming heeft Christus met Belial?

Wat haat het ons, of wij die woorden, die namen, die teksten al heel goed begrijpen, als de eigenlijke betekenis van het woord der apostelen en profeten niet met vlammend schrift in onze zielen geschreven wordt?

Noemen wij Christus nimmer Belzebul? Gij zult zeggen: Daaraan heb ik zelfs nog nooit gedacht. Maar vergeet niet, telkens als wij evenals de Farizeën ons trachten te onttrekken aan het klemmende van Jezus' woord of daad, als wij weigeren ons voor Hem te buigen, dat wij dan ons in dezelfde richting bewegen, waardoor de Farizeën er toe kwamen om van Hem te zeggen: Hij heeft den duivel.

Meenen wij niet dikwijls, dat er wel samenstemming is tusschen Christus en Belial? Natuurlijk zullen wij het dan niet zoo rauwelings uitdrukken. Maar alle toegeven aan de zonde, het met het verkeerde „op een accoord gooien", het is altijd weer licht en duisternis bij elkaar willen houden. Maar dan is het licht alleen de schijn, en de duisternis is het wezen. Neen, waar Christus woont, daar mag, daar kan geen ander wonen. Christus alleen, en anders is het: zonder Christus.

### Een film.

Dr H. Kaajan schrijft in „Utr. Kb.":

Als de voortekenen niet bedriegen, zal binnenkort in het Rembrandt-theater een film-werk vertoond worden, getiteld: DE KONING DER KONINGEN.

Deze film geeft in trilbeelden het leven van Christus. Tot onze spijt kunnen wij heel dit filmwerk niet goedkeuren, ook al heeft Mgr. H. van de Wetering, Aarts-

bisschop groote li  
Dat de  
wezen is  
grooten  
wordt u  
evenrelij  
dat deze  
Christus  
kunnen  
horst sti  
Heiland  
sfeer van  
Een t  
Een  
speelt de  
land wo  
Lazarus  
dolorosa  
Laat  
ver bou

Verschi  
dat de ke  
sterdam W  
Koningin  
Zondag b  
de vele a  
wat de he  
Zuid".

Over  
Spelen a  
wezighel  
leedweze  
pathieën  
accentue  
belzinnig  
H. M. d  
ten neg  
strekt in  
sel. Wij  
Kroon  
voorbijg  
zou H.  
precies  
ken blij  
met een  
hetgeen  
een eise  
zulke Sp  
niet hetz  
de daari  
test. hec  
H. M. t  
gaat dat  
van deze  
En da  
regelen,  
nog een  
middelet  
Er kan  
men in  
ernstige  
heid. H  
van God  
scientie  
van gelij  
tegenwo  
houding  
tie der  
kracht g  
kan met  
het gem  
de Kerk  
an dient  
ten gebo

Boven  
klomp".

De J.  
artikelen  
over ethi  
zamen be  
ook al y  
subjectief  
tief te h  
Sluis, he  
„bevindin

Eenig  
van de C  
omdat h  
daarom.  
Chr. Ges  
goed al  
waarhei  
lijke k  
behou  
en bevi  
Gereform  
van de b  
de bevin  
ons staa  
de twee  
de waar  
gens wi  
de bevin  
het num  
dikbeurt  
(Oud-Ge  
later lee  
en daars  
artikel  
formule  
stellige  
drie Fa  
Nederla  
Dordrecht zijn



een naam,  
bekent: zon-

uitdruk-  
(25), dochter  
Sam. 2: 12),  
stuk (Pa-  
alleen voor,  
ing zeggen:

ing met een  
le lezera de  
en persoon  
eval: de be-  
aardigheid.  
als getuige  
leelijke, ge-  
dat de Sta-  
ar hier de  
ld.

te taal kun-  
et, dat lei-  
in de ver-  
ter Belia's  
el noemen:  
chte vrouw.  
num 1: 11  
is een uit-  
een Belia's  
die slechten  
het beken  
roomen des

oid, slecht-  
u voor de  
nietswaar-  
heid? De  
Wat de pro-  
bladeren in  
teeren —  
en alle af-  
te van den  
en spring-  
kken uit te  
n, die geen  
een kracht,  
God.

Jer. 2: 11:  
hoevel die  
k zijn eere  
Merkt ge  
nam Belia  
eremia had  
veranderd  
speling in  
ggen: Baal  
heid (zie

het woord  
ving, werd  
ften, die  
ven zijn,  
en naam  
ok aan in

het niet  
ing heeft  
geloovige  
hier niet  
ien heeft  
is echter  
elt, in eik  
erbrugbare  
God, in  
in onze  
mogelijk  
ander juk  
de wazen,  
en onge-  
nen zouit  
zijn also-  
is, en die  
en Beia  
mer naast

es, wat wij  
ver Belia  
Christus  
de namen,  
eigenlijke  
a profeten  
geschreven

Gij zult  
acht Maar  
tizen ons  
e van Je-  
voor Hem  
chting be-  
amen om

stemming  
zullen wij  
Maar alle  
erde „op  
licht en  
an is het  
het wezen,  
daar kan  
ers is het:

Een film.

enkort in  
bond wor-  
N.

Christus,  
niet goed-  
Aarts-

bisschop van Utrecht, met dit „schitterende“ werk zijn  
grootte ingenomenheid betuigd.

Dat de film den toeschouwer boeit, zelfs zijn geheele  
wezen in beslag neemt, dat dit werk gemaakt is met  
grootte vereering voor het onderwerp, dat Christus  
wordt uitgebeeld als een man van verrijnd fysieke  
evenwichtigheid, strenge lijnen en delfte waardigheid;  
dat deze religieuze kunst kan bijdragen om de groote  
Christusfiguur nader tot de menschen te brengen; we  
kunnen het niet weergeven. Maar wat ons tegen de  
borst stuit is, dat de Persoon van onzen gezegenden  
Heiland hier wordt neergehaald en gebracht in de  
sfeer van het gewone-menschelijke.

Een toneelspeeler speelt den Christus.  
Een meisje, een kleine toneelspeelster,  
speelt de rol van een blind meisje, dat door den Hei-  
land wordt ziende gemaakt.

Lazarus wordt uit de dooden opgewekt en heel de via  
dolorosa gaat in trilbeelden aan het oog voorbij.

Laat ons Gereformeerde volk zich van dit film-werk  
ver houden.

#### „Censuur met de klomp“.

Verschillende bladen schrijven over het protest  
dat de kerkeraad der chr. gerof. gemeente te Am-  
sterdam-West publiceerde aan het adres van de  
Koningin inzake haar tegenwoordigheid op een  
Zondag bij de olympische spelen enzovoort. Uit  
de vele artikelen knip ik onderstaand gedeelte uit  
wat de heer v. K. schrijft in „Geref. Kb. Amsterdam-  
Zuid“:

Over de sympathie op zichzelf, door H. M. voor de  
Spelen aan den dag gelegd, afgedacht dus van de aan-  
wezigheid op den Zondag, wordt wel in de eerste plaats  
leedwezen betuigd. Wij weten niet hoever H. M.'s sym-  
pathieën werkelijk gingen, maar hebben van een ge-  
accentueerde uiting niets kunnen bemerken. „ondub-  
belzinnige“ sympathie openbaart zich sterker. En had  
H. M. dan — zoo vragen we — de Spelen geheel moe-  
ten negeren? Dat is een onmogelijke eisch, die vol-  
strekt niet voortvloeit uit ons antirevolutionair begin-  
sel. Wij mogen niet verlangen, dat de dragster der  
Kroon een dergelijk internationaal evenement late  
voorbijgaan zonder er notitie van te nemen. Zelfs al  
zou H. M. persoonlijk over het karakter der Spelen  
precies zoo gedacht hebben als onze 7 verbonden Ker-  
ken blijkens haar publiek getuigenis, dan nog zou Zij  
met een goed-geweten zich hebben kunnen kwijten van  
hetgeen in dezen tot de plichten der Kroon behoort en  
een eisch van internationale hoffelijkheid is. Zich op  
zulke Spelen vertoonen als hooge Landsvrouwe is nog  
niet hetzelfde als er zich in vermelden en blind zijn voor  
de daaraan verbonden zedelijke gevaren. Als het pro-  
test bedoelt de tegenwoordigheid als zodanig van  
H. M. te wraken — en dien indruk krijgt men — dan  
gaat dat te ver, en dan verzwakt de Kerkeraad ook nog  
van deze zijde zelf zijn optreden.

En dan, wat doet nu zulk een protest van een paar  
regelen, dat men naar H. M.'s kabinet stuurt, dan haar  
nog eens wil doen toekomen via het departement en  
middelerwijl in de openbaarheid werpt!

Er kan zeker voor de Kerk des Heeren noodzaak ko-  
men in het openbaar te getuigen tegen een bijzonder  
ernstige ontheiliging van den sabbat door de Over-  
heid. Het is dan een aanklacht wegens overtreding  
van Gods heilig gebod, een roep, waarin de eigen con-  
scientie zich vrijmaakt, een opwekking van allen, die  
van gelijk gevoelen zijn, om in den weg der wetige ver-  
tegenwoordigingen bij de Overheid verandering van  
houding te bewerken. Maar een zedelijke, de conscientie  
der betrokken Overheidspersonen aangrappende  
kracht gaat er niet van uit. Van openbare berispingen  
kan men dat haast niet verwachten. Wie overtuigen,  
het gemoed bewegen wil, zoekt andere wegen. Vooral  
de Kerk heeft hier met onzichtigheid te werk te gaan  
en dient in het oog te houden, dat zij aan andere rege-  
len gebonden is dan eene politieke organisatie.

Boven het artikel stond: „Censuur met de  
klomp“.

#### Over „bevinding“ en „bevindelijk preeken“.

De J. v. d. Sluis, die herhaaldelijk instructieve  
artikelen geeft, niet zonder duidelijke argumentatie,  
over ethischen en oud-gereformeerden, die zich te  
zamen bevinden op het pad van het subjectivisme,  
ook al verwerpen zij elkaar wederzijds met een  
subjectief bedoeld, maar in DIT geval ook objec-  
tief te handhaven: „ik ken u niet“, — de v. d.  
Sluis, herzeg ik, schrijft in „Goudsche Kb.“ over  
„bevinding“. Het artikel volge hier:

Eenige maanden geleden ging een predikant over  
van de Chr. Geref. Kerk naar de Oud-Gereformeerden,  
omdat hij van bevindelijke waarheid hield. Moest hij  
daarom heengaan? Wij gelooven, dat zoowel in de  
Chr. Geref. kerk als in de Gereformeerde kerken even-  
goed als onder de Oud-Gereformeerden bevindelijke  
„waarheid in trek is, omdat zonder bevinde-  
lijke kennis van de waarheid niemand  
behouden wordt. Maar bevindelijke waarheid  
en bevindelijke waarheid zijn twee. Onder de Oud-  
Gereformeerden bestaat eene gansch andere opvatting  
van de bevindelijke waarheid dan bij ons. Bij hen staat  
de bevinding voorop, daarna komt de waarheid. Bij  
ons staat de waarheid voorop, maar de bevinding op  
de tweede plaats. Bij ons is de bevinding de vrucht van  
de waarheid, maar bij hen zijn er woordvoerders, vol-  
gens wie de waarheid de vrucht, de formuleering van  
de bevinding is. Ten bewijze daarvan het volgende. In  
het nummer van Vrijdag 30 April 1926 van het Pre-  
dikantenblad ten dienste der Reform. Gemeenten  
(Oud-Gereformeerden) schreef de eind-redacteur,  
die later leeraar aan de Theol. school te Rotterdam werd  
en daarom in die kringen een man van gezag is, in een  
artikel „Bevinding“: „Bevinding zooals die in onze drie  
formulieren van eenheid omschreven staat. Een leer-  
stellige verklaring van de bevinding der heiligen“. De  
drie Formulieren van eenheid, de Catechismus, de  
Nederlandsche geloofsbelijdenis en de leerregels van  
Dordrecht zijn dus volgens den schrijver eene leerstel-

lige verklaring van de bevinding der heiligen. Dat is  
ethisch, want volgens de ethische richting is de leer-  
stellige waarheid de formuleering van het geestelijk  
leven, de bevinding. Naar gereformeerde opvatting is  
het gansch anders. Volgens gereformeerde beginsel is  
de leerstellige waarheid de formuleering, de „verkla-  
ring“ van de gedachten der Schrift. De eindredacteur  
van het Predikantenblad der Oud-Gereformeerden  
beweert echter in zijne eenzijdige verheffing van de  
bevinding, dat de belijdenisschriften eene leerstellige  
verklaring van de bevinding zijn. Ook hier blijkt weer,  
dat de uitersten elkander raken. De Oud-Gereformeer-  
den staan ver van de Ethischen af wat de Schrift-  
kritiek betreft, want daarvan willen zij niets weten.  
Maar wat de waardeering van de bevinding, de gees-  
telijke ervaring, staan zij naast elkander. De  
Oud-Gereformeerden en de Ethischen verleggen beiden  
het zwaartepunt uit de Schrift, de waarheid, in de  
geestelijke ervaring, de bevinding. De Oud-Gereformeer-  
den kunnen uit het voorbeeld der Ethischen zien,  
waartoe dit leidt. Wanneer het zwaartepunt uit de  
Schrift in de bevinding wordt verlegd, dan bestaat er  
gevaar dat men de Heilige Schrift uitlegt naar de gees-  
telijke ervaring, den inhoud der Schrift beperkt tot de  
bevinding, die zij bevat en het overige van minder  
waarde acht en straks bereidwillig aan de kritiek  
overgeeft.

Wij hebben met onze Gereformeerde vaders eene  
andere opvatting van bevindelijke waarheid dan de  
Oud-Gereformeerden. De waarheid gaat bij ons voorop  
en de bevinding komt op de tweede plaats.

Wij verschillen ook van velen, misschien ook wel  
onder de Oud-Gereformeerden, in opvatting van de be-  
vinding. Er zijn er, die de bevinding beperken tot het  
gemoed. En bevinding is voor hen alleen genieting des  
harten. Wij stemmen volkomen toe dat de genieting  
des harten ook tot de bevinding behoort, maar niet al-  
leen. Een christen heeft niet slechts een hart, maar  
ook een verstand en een wil. En nu heeft de bevinding  
betrekking op alle drie. Als een christen de een of an-  
dere waarheid helderder wordt, dan ervaart hij dat.  
Als een christen zich vergelijkt met de wet Gods en  
zich schaaft vanwege zijne zonden, dan ervaart hij  
dat ook. Bevinding is dus ruimer dan „gemoedelijk“. En  
toch zijn er velen voor wie de bevinding in genieting  
opgaat. Men zegt: Ik ben gesticht, als de openbare  
godsdiensstoefening, vooral de prediking een aangena-  
men indruk op het gemoed heeft gemaakt, als men iets  
genoten heeft. En het is deze soort van „stichting“  
waarom het veelal uitsluitend te doen is. Men zal er  
minder aan denken zich ook dan gesticht, opgebouwd  
te achten, als men een „beschamenden zegen“ ontvan-  
gen heeft.

Als nu de bevinding betrekking heeft op verstand en  
wil en gemoed, dan moet de prediking zich richten tot  
alle drie, dan wordt de gemeente gesticht in den die-  
persten Bijbelschen zin van opgebouwd, versterkt, ver-  
rijkt, gehelligd, in één woord, nader gebracht bij het  
heerlijk ideaal, de volkomenheid. De ware stichting  
zal dan ook daaraan kenbaar zijn, dat zij stemt en  
leidt tot verheerlijking Gods in aanbidding, lof en  
dank, terwijl wederkerig de verheerlijking Gods ware  
stichting als vrucht afwerpt, zoodat er tusschen beide  
een wisselwerking is.

Wij verschillen ook van de Oud-Gereformeerden in  
de opvatting van bevindelijk preeken. De Ethischen  
verleggen het zwaartepunt uit de Schrift in de gees-  
telijke ervaring. En de Ethische prediker vertolkt met  
gebruikmaking van Schriftwoorden dus wat er in zijn  
geloofsbewustzijn leeft. Zijn ervaring is een voorbeeld  
van heiligen er in het geloofsleven der gemeente aan-  
wezig is. De Oud-Gereformeerden verleggen evenals  
de Ethischen het zwaartepunt uit de Schrift in de be-  
vinding en hunne predikers loopen dus gevaar hun  
eigen ervaring te verkondigen.

Maar dat mag niet. Een predikant is een dienaar,  
een gezant van Christus. En daarom moet hij de last,  
de boodschap, het Woord van zijn Zender brengen aan  
de gemeente. Behoort de geestelijke ervaring, de be-  
vinding dan niet tot die boodschap? Zeer zeker, maar  
dan de geestelijke ervaring der Schrift, gelijk die te  
vinden is in de Psalmen en in de leidingen Gods met  
de aartsverders en andere vromen. In dien zin moet  
ook in den tegenwoordigen tijd de prediking bevinde-  
lijk te zijn.

#### Geen antwoord van het ALGEMEEN WEEKBLAD.

Na zeer veel weken wachters constateer ik, dat  
het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cul-  
tuur“ met geen letter geantwoord heeft op wat  
ik hier schreef over het wonderlijke verhaal van  
bedankende abonné's voor „De Reformatie“. Het  
eenige, wat het blad nog doet, is nu op soortgelijke  
hoewel niet zoo menschelijk-gevaarlijke manier „cor-  
respondenties“ openen over „kerkhodes“. Er blijft  
dus niets anders over, dan te verklaren, dat de  
eenige aannemelijke verklaring van het geval is:  
dat de redactie pure verzinsels gaf, die, toen ze  
geschreven werden, in Gods oog, en toen ze ge-  
handhaafd werden, zelfs in menschenaal den naam  
„leugen“ verdienen.

#### Voorbarig protest??

Dr K. Dijk heeft, blijkens „De Standaard“, een  
woord gesproken, zooals de kerk er meer moest  
spreken. Godachtig aan het feit, dat men in de  
kerk „onder druk“ staat, althans moet staan,  
en dat het anders geen kerk is, heeft hij geprotes-  
teerd tegen wat de Heer E. L. Smelik (dit is de  
terminologie van het weekblad „Woord en Geest“,  
waarvan Zijn Weleerwaarde medewerker is) heeft  
gezegd over afgod Bijbel, dewelke, benevens andere,  
in de Geref. Kerken vereerd wordt.

Natuurlijk kwam men van die zijde zich dadelijk  
weer beklagen over misverstand. De Heer Hasper  
zei: een „voorbarig“ protest; men heeft nog niet  
's Heeren Smeliks woorden in authentieke text  
kunnen lezen.

Mag ik erop wijzen, dat gezegde recensent van

afgodendienaars zelf in „De Rotterdammer“ van  
Zaterdag 11. verklaard heeft, dat het verslag, waar-  
uit ook Dr K. Dijk kan hebben geput, op deze  
punten „voortreffelijk“ was? Al zou dus de editio-  
castigata wat anders vertoonen, dan door Dr Dijk  
is aangehaald, feit is, dat Dr Dijk terecht zich  
op een door den spreker geapprobeerd verslag heeft  
gebaseerd, gelijk ieder, die deze dwaasheden las  
in de krant en ze zag aanvaard door den geachten  
spreker.

K. S.

## KERKNIEUWS.

### GEREFORMEERDE KERKEN.

#### Tweetal te:

Heider: T. L. Kruus te Ruinerwold en F. Tollenaar te Pernis.  
Kampen: H. Hummel te Zutphen en T. L. Kruus te Ru-  
nerwold.

#### Beroepen te:

Amum: J. H. Kroeze te Reitsum.  
Arnhem: Dr K. Dijk te \*Gravenhage-West.  
Pijnacker-Nootdorp: J. B. Vanhaalen te Hoek.  
Sappemeer: W. J. Smid te Dwingeloo.  
Sassenheim: P. N. Kruyswijk te Vlissingen.  
Scheveningen: E. J. Wientjes te Oudshoorn.  
Ten Post: H. A. Piersma te Sleen.

#### Aangenomen naar:

Herwijnen: W. H. Bouwman te Capelle a. d. IJssel.

#### Bedankt voor:

Gameren: W. H. Bouwman te Capelle a. d. IJssel.  
Nieuweroord: J. S. Schaafsma te Gasselternijveen.  
Westbroek: J. C. Houtzagers te Roonwijk.

#### Intrede te:

Eindhoven: K. Sietsma. Tekst: Ex. 19:17.  
Leiderdorp: J. J. Dijk. Tekst: Ps. 132:13-16.

#### De H. A. Wiersinga.

De H. A. Wiersinga, laatste predikant bij de Geref.  
Kerk te Medan, heeft aan de „Stand“ mede, dat hij, daar  
1 December a.s. zijn verloftijd om is, nu gaarne een even-  
tueel beroep van een der Geref. Kerken in ons land in over-  
weging zal nemen. De Wiersinga is door omstandigheden ver-  
hindert naar Indië terug te keeren. Zijn adres is: Baarnsche-  
weg 60, Den Dolder (U).

#### De J. Bakker.

Naar wij vernemen heeft De J. Bakker, na de opheffing der  
Oud-Geref. Kerk van Gronau in West-Friesland, zich metter-  
woon te Soestdijk gevestigd. Zijn adres is: Waldeck Pyrmont-  
laan 6a. Gaarne is hij bereid de Gereformeerde Kerken in  
Nederland in de prediking des Woords te dienen.

#### De A. Dekkers.

Naar wij vernemen, zal De A. Dekkers, em-predikant van  
de Geref. Kerk te Gerksekerker-Stroubos, die zich voor  
enige jaren te Vriesenveen heeft gevestigd en de Geref.  
Kerk aldaar, voor zoover zijn krachten dit toelieten, blinde,  
binnenkort Vriesenveen verlaten en zich metterwoon te Drie-  
bergen vestigen.

#### De J. L. Jaspers.

De J. L. Jaspers, em-predikant van de Geref. Kerk te Lun-  
teren, die de laatste jaren nog optrad als voorzanger der  
Geref. Kerk te Santpoort, zal, naar de „N. Fr. Gr. Ct.“  
meldt, om gezondheidsredenen thans ook dit ambt neerleggen.

#### Candidaten tot den H. Dienst.

Cand. U. Elgersma te Lichtaard, beroepen predikant bij  
de Geref. Kerk van Haamstede, is door de Classis Zierikzee  
peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toe-  
gelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten.

Cand. R. J. van der Weerd te Kampen, beroepen predi-  
kant bij de Geref. Kerk van Lemmen, is door de Classis  
Woerden peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot den dienst  
des Woords en der Sacramenten.

Cand. A. van der Weg te Dordrecht, beroepen predikant  
te Ootoland, is door de Classis Gorinchem der Geref. Kerken  
peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toe-  
gelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten.

Cand. C. P. Boedt te Voorburg, beroepen predikant bij  
de Geref. Kerk van Molenaarsgraaf Brunnijk, is door de  
Classis Dordrecht na peremptoir examen toegelaten tot den  
dienst des Woords en der Sacramenten.

Candidaat J. Esté, beroepen predikant bij de Geref. Kerk  
van Beekbergen, is door de Classis Apeldoorn peremptoir  
geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot den  
dienst des Woords en der Sacramenten.

De heer J. O. Mulder, theol. cand. te Dasselmonde, zal  
na 30 September a.s. gaarne een eventueel beroep bij de  
Geref. Kerken in overweging nemen.

De heer E. N. van Lou, theol. candidaat te Zwager-  
veen, zal gaarne na 30 Sept. een eventueel beroep uit een  
der Geref. Kerken in overweging nemen. Adres: Geref. Pas-  
torie, Zwagerveen. (Fr.)

#### Emeritaal.

De P. Jukkeneke J.Pzn, Geref. predikant te Maarssen,  
heeft om gezondheidsredenen, tegen 1 November a.s. emerit-  
aal aangevraagd, terwijl hij zich reeds volgende week  
metterwoon te Soest hoopt te vestigen.

De G. van Halsema, predikant der Geref. Kerk te Nge-  
veen (Dr.), heeft thans emeritaal aangevraagd tegen 1 Fe-  
bruari 1929.

#### Kerkinstituering.

Te Dinxperlo (G.) zoekt men te komen tot instituering  
van een zelfstandige Geref. Kerk der plaats. Leden van de  
Geref. Kerk te Aalten, in de nabijheid van Dinxperlo wo-  
nende, verkregen toestemming tot aansluiting bij de even-  
tueel nieuw te instituering Kerk.

#### Nieuwe predikantsplaatsen.

Te Kalendrecht (Rotterdam) heeft de Kerkeraad der Geref.  
Kerk in beginsel besloten tot het beroepen van een vierden  
predikant.

Tegen Januari a.s. zou een vierde gelegenheid voor gods-  
diensstoefening worden ingesteld.

Ondert een en ander zal in een Gemeentevergadering op  
Donderdag 20 September a.s. nader gehandeld worden.

Uit deze besluiten blijkt, hoe sterk de Geref. Kerk van  
Kalendrecht uitbreidt. Tot November 1919 bezat de Kerk  
nog slechts één dienaar des Woords, pas vorig jaar werd  
de derde kerk in gebruik genomen en deed de derde dienaar  
des Woords zijn intrede.

#### Classicale Zondingsdag.

Woensdag 26 September zal te Leeuwarden een Classi-  
cale Zondingsdag worden gehouden, 'smiddags half drie in  
de Noorderkerk, waar als sprekers optreden De H. A. Wier-  
singa, voorheen te Medan, die zal spreken over het onder-  
werp: „Wat de verlossing van den bekeerden heiden he-  
teeken“, en De J. F. Colenbrander, van Melolo (Soemba)  
die zal spreken over: „Het begin van den oost“, 's Avonds